

Intervju med Tariq Ali: ”Nu är demokratin till största delen bara ett antal ritualer”

[Ur [MRonline](#), 6 januari 2022. Ursprungligen utförd för den indiska tidskriften [Frontline](#) [där artikeln publicerades den 14 januari – öa]. Intervjuare är Jipson John och Jitheesh P.M., som båda skriver för tidskrifterna *The Hindu*, *The Caravan* och *Monthly Review*. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Innehållsförteckning

Intervju med Tariq Ali: ”Nu är demokratin till största delen bara ett antal ritualer”	1
Den afghanska röran.....	2
En historia om att besegra ockupanter.....	5
Xinjiang-alternativet.....	6
Högern, vänstern och tomrummet.....	9
Europeiska dilemman.....	11
Media som statens vapen.....	14
Digital övervakning och demokrati.....	17
Revolutionernas karaktär i Ryssland och Kina.....	18
Latinamerikanska erfarenheter.....	20
Utmaningar för Kina.....	21
Palestinafrågan.....	22
Katastrofal delning.....	23

(*Frontlines* redaktionella kommentar: Tariq Ali är en internationellt känd intellektuell, krönikör och politisk aktivist. Föddes 1943 i Indien innan delningen och studerade på Oxford University, där han valdes som ordförande i studentföreningen. Han har varit indragen i politisk aktivism sedan dess. Var en av de mest framträdande personligheterna i koalitionen mot USA:s krig i Vietnam. Också i främsta ledet under agitationen mot krigen i Afghanistan, Irak och på andra ställen.

Är välkänd krönikör och bidrar till ledande dagstidningar som *The Guardian*, och har sedan 50 år skrivit i tidskriften *New Left Review* [där han nu är med i redaktionen. Av de böcker han har skrivit finns på svenska *Fundamentalisternas kamp*, *Bush i Babylon*, *Pakistan mellan diktatur och korrupktion*, *Vad var kommunismen: en kritisk betraktelse*, *Obamasyndromet: reträtt på hemmaplan*, *eskalering utomlands*, *Pakistan: militärvalde eller folkmakt*, *Nehrus och Gandhis: en indisk dynasti*, *Tyst: det som inte får sägas, det vi inte får veta* – öa.]

I denna intervju reflekterar Tariq Ali, 1960-talets ”antikrigshjälte”, över några av vår tids viktigaste frågor: situationen i Afghanistan, västmakterna och ”kriget mot terrorism”, den politiska utvecklingen i Latinamerika, orsakerna till högerens uppsving i hela världen, det föränderliga medielandskapet, nya mediers möjligheter, digital övervakning och demokrati, vänsterrörelsernas utmaningar, dagens kapitalism och de fattiga, lärdomar från Covid 19-pandemin, och så vidare.)

Den afghanska röran

Det längsta krig som USA har utkämpat avslutades nyligen i Afghanistan. För 20 år sedan gick USA in i Afghanistan och lovade att avsätta talibanerna från makten och införa demokrati. 2021 hade hundratusentals människor, huvudsakligen oskyldiga, förlorat livet och USA hade lagt ut mer än 2 biljoner dollar på kriget. Men talibanerna sitter åter vid makten. Hur ser du på denna utveckling?

Det första är att det vi bevittnar i Afghanistan är ett nederlag för världens största imperialistiska makt. Det är inte bara ett militärt nederlag. Vi måste betona det. I fallet Afghanistan är det förvisso ett politiskt och ideologiskt nederlag för USA. Det är också ett nederlag för USA:s imperialistiska projekt som de delade med européerna via NATO. Detta faktum är en chock, speciellt för liberaler som aldrig har kunna acceptera att imperialismen verkligen kollapsade.

Den andra punkten är att talibanerna, vare sig man godtar det eller ej, var den enda kraften i Afghanistan som beslutade sig för att kämpa [mot] ... ockupationen. Det vore oerhört sekteristiskt om någon inom vänstern eller den liberala vänstern säger att vi inte gillar det för att det är talibanernas seger. Mot detta argument måste några frågor ställas. Var ni där? Varför kämpade ni inte? Varför demonstrerade ni inte på gatorna mot ockupationen av Afghanistan? Trodde ni verkligen att icke-statliga organisationer som delade ut pengar för att skola eller utbilda en del kvinnor i några få städer skulle [få till stånd] en strukturell omvandling av landet? Om ni trodde det så har det visat sig vara helt fel. Ingen trodde att talibanerna kunde segra, men den hårda sanningen är att de vann.

NATO och USA kunde inte uppfylla sina "föregivna" mål i Afghanistan. I 20 år bedrev de en verksamhet i det landet som kännetecknades av några av de värsta exemplen på nyliberal kapitalism. Det skapade till sist en liten elit som stödde ockupationen och tjänade pengar. Det var ingen hemlighet. Artiklarna om Afghanistan som *The Washington Post* publicerade klaggjorde detta. Amerikanska diplomater, generaler och ideologer talade öppet om hur kriget blev en katastrof. En del av dem sa [det] som många av oss redan sa, att Hamid Karzais regering, som hade lovordats i pressen i väst, bara var ett gäng korruperade politiker som tjänade pengar. Nu kan vi läsa i tidningarna i Washington och en officiell federal rapport från den amerikanska regeringen att Karzai aldrig var något annat. Det enda han skapade var en tjuvstat. Mycket av vår kritik var riktig.

Hur är det med de problem som kvinnor ställs inför? När talibanerna kom till makten första gången var de hårda och grymma mot kvinnor. Många människor har samma farhågor nu. Kvinnans befrielse utropades också till ett av det USA-ledda "krigets" mål. Vad har du för åsikt om det?

En av de viktigaste frågorna om Afghanistan har inte belysts bara idag utan under hela den amerikanska invasionen, och det är "hur går det för kvinnorna?" På vilket jag frågar, ni var ju där i 20 år och vad gjorde ni [västmakterna] med förhållandena för de afghanska kvinnornas överväldigande majoritet? Jag försvarar givetvis kvinnors rättigheter fullständigt. Jag talar inte om de små grupperna av kvinnor i Kabul eller några få andra städer. Jag talar om hela Afghanistan. Hälften av kvinnorna är under 25 år. Vad gjorde ni för dem? Nu klagar ni när talibanerna har återkommit till makten. Men förändrade ni deras förhållanden när ni hade makten? Svaret är "nej". I början framställde de [västmakterna] kriget som ett krig mot terrorismen och kamp för kvinnors rättigheter. Det är vad [Tony] Blair och [George W] Bush sa till världen. Men vad är bokslutet efter alla år? Hur

många [kvinnor] har ni utbildat? Hur många skolor har byggts upp? Hur många lärarutbildningar har skapats för kvinnor? Svaret är antingen inga eller mycket få.

Jag skulle vilja lägga till ytterligare en punkt. Enligt en del kvinnoaktivister som jag har pratat med blev faktiskt förhållandena för kvinnor sämre under västmakterna. Allt fler kvinnor drogs in i sexarbete. I hemlighet eftersom de var rädda för sina familjer. Sexarbetare importerades också från andra delar av världen. Bordeller inrättades precis som under kriget i Jugoslavien. Vad säger det om förhållandena för kvinnor i Afghanistan? Enligt mig var den största förändringen att sexarbete och inrättandet av antingen privata eller offentliga bordeller uppmuntrades. Talibanerna var extremt bakåtsträvande i sin syn på kvinnor. Men under dem minskade antalet våldtäkter, eftersom de vidtog hårda åtgärder mot våldtäktsmän. Straffet för våldtäktsmän var antingen att döda dem eller kastrera dem. Jag är inte för det sättet att hantera problemet. Men hursomhelst var siffrorna relativt låga. Vad är siffrorna nu efter 20 år?

Är förhållandena för kvinnor i Afghanistan sämre än för kvinnor i andra länder i regionen? Jag skulle säga att de är ungefär desamma. Det kan skilja sig strukturellt. Vad är siffrorna även i de länder där det finns lagar som förkunnar jämlikhet mellan könen? Hur är det med utbildning för fattiga kvinnor i Pakistan och Indien, de två grannländerna? Inte så stor skillnad skulle jag säga. Vilka utbildas [i Afghanistan]? Det är i städerna i Afghanistan, det är i huvudsak kvinnor i städerna som utgör de flesta utbildade kvinnor. Det är bra. Men det är inget svar på problemet.

Vi bör lägga märke till att i könsfrågan är det inte bara Afghanistan utan hela regionen man måste titta på. Västmakterna vill inte göra det eftersom kön nu är ett viktigt vapen, ett ideologiskt vapen, som ska användas mot den grupp som besegrade USA. Det är situationen i Afghanistan.

Vad hjälpte talibanerna att gripa makten, när motståndaren var världens största militärmakt på offensiven?

Det är ett resultat av USA:s fullständiga misslyckande att skapa en alternativ politisk, militär eller statlig struktur. Och marionettarmén på 300.000 man föll snabbt samman. En del blev flyktingar. En del vägrade strida mot talibanerna. En del anslöt sig till talibanerna och lämnade över sina vapen till dem. Även poliskåren kollapsade. En fjärdedel av poliskåren var upptagen med att tjäna pengar på drogförsäljning. En fjärdedel eller mer av den var talibaninfiltratörer. När den amerikanska ockupationen inleddes beslutade talibanerna sig för att göra militärt motstånd mot den. De rakade sig och skyndade att gömma sig i Pakistan eller i bergen i Afghanistan. Och de blev aktiva igen när det afghanska folket började se ockupationens verkliga natur.

Praktiskt taget inga progressiva krafter i Afghanistan gjorde motstånd mot invasionen. Man skäms att säga det, att de flesta progressiva krafterna i Afghanistan, inklusive det tidigare PDPA:s [Folkets demokratiska parti i Afghanistan] medlemmar, stödde USA:s intervention. Så de hade ingen som helst trovärdighet. Om det hade funnits en enda progressiv organisation i någon del av landet som hade gjort motstånd [mot ockupationen], så hade situationen varit mer balanserad. Men det fanns ingen. Norra alliansen arbetade helt och hållet med USA. Eftersom ockupationen var helt beroende av Norra alliansen, hur kan den då nu framställas som en regering som försöker hjälpa kvinnor? En afghansk feminist i exil sa privat till mig: ”vi hade tre fiender: ockupationen, Norra alliansen och talibanerna. Nu har vi bara en.”

Vi måste stå emot strömmen av imperialistisk propaganda, som försöker skyla över [västs] totala

och erbarmliga nederlag genom att säga: ”Titta vad talibanerna gör med kvinnorna.” De här personerna är aldrig intresserade av kvinnors frigörelse om inte deras egna intressen på något sätt är inblandade. Om de vore verkligen intresserade skulle de inte se kvinnofrågan som bara en fråga för Afghanistan, utan som ett problem som berör hela regionen. De gör inte det.

Hur kommer framtiden att se ut under talibanerna?

Jag vill säga, att när USA besegras, vare sig det är i Vietnam eller Afghanistan, så straffar de landet. Vietnam fick inget krigsskadestånd. Hela deras ekologi förstördes genom användningen av kemiska vapen. Napalm användes mot civilbefolkningen. När jag var i Vietnam såg jag barn vars ryggar var brända och vars ansikten såg ut som monster genom användningen av napalm. Vad kommer de att göra i Afghanistan nu? Vi måste se den hårda verkligheten bakom den 20-åriga ockupationens mask. Faktum är att inte mycket har förändrats i landet utom för eliterna och de som samarbetade med väst. Västmakterna inför sanktioner mot Afghanistan och hotar att dra tillbaka all hjälp. Det är ett fruktansvärt brott som landet utsätts för. Först invaderade ryssarna landet, vilket var fel och ledde till den här röran. I 40 år har landet och dess folk bara upplevt krig. Vi måste tänka på vilken påverkan detta har på barn. Det handlar inte bara om den psykologiska påverkan, utan alla familjer i hela landet har förlorat familjemedlemmar. Sådan är situationen i Afghanistan.

För det afghanska folkets skull ska vi säga till väst att inte använda sanktioner. Sanktioner och att hindra hjälp har aldrig haft någon effekt på något ledarskap. Istället blir de bestraffning för folket. Ibland gör amerikanerna det medvetet, som de gjorde mot Irak där en halv miljon barn dog under sanktionerna. Det var redan innan de ockuperade landet. Motiveringen bakom sanktionerna är att om vi [inför] sanktioner mot landet så kommer folk att lida, och det kommer att ske ett uppror för att störta regeringen.

Men i själva verket skyller folket inte sitt lidande på sin egen regim utan på de personer som orsakar lidandet. Folk vet vilka som gör de här sakerna. Taktiken fungerade inte i arabvärlden. Den har inte fungerat i Venezuela där allt detta äger rum. Den kommer inte att fungera i Afghanistan. Men den kommer att göra människors liv bedrövligare.

Huruvida talibanerna har förändrats eller inte under 20 år är en annan diskussion. Vi bör förstå att den generation som har vuxit upp i Afghanistan under de senaste 20 åren är en generation som har läst nyhetsbulletiner på sina mobiler eller datorer. Det innebär att folk i allmänhet är mer upplysta än vad de brukade vara. Med tanke på att större delen av befolkningen är under 25, så får vi se hur de reagerar. Men en sak är säker: väldigt få afghaner vill ha tillbaka inbördeskriget.

Vilka är de geopolitiska konsekvenserna i regionen av talibanernas maktövertagande?

Det första vi kan säga om vad händelserna i Afghanistan har för geopolitisk karaktär, är att vi nu lever i en något annorlunda tid. Idag är den näst största makten i världen inte Europa eller EU. Det är Kina. Kina ligger i Asien. Den kinesiska marknadsekonomin har vuxit enormt. Det faktum att Kina gränsar till Indien, Pakistan och Afghanistan gör att denna stat kommer att spela en stor roll under de närmaste årens geopolitiska utveckling i regionen. Och talibanledarna är väl medvetna om det. Det är därför talibanernas första delegation till utlandet inte reste till Saudiarabien utan flög till Kina för ett möte med den kinesiska utrikesministern och andra högre ämbetsmän. De gav bestämda försäkringar att de inte var intresserade av att blanda sig i Xinjiang. Det verkar som om kineserna är nöjda med samtalen.

Det andra är talibanernas förändrade relationer till Iran. Förhållandena till Iran var mycket dåliga. Det berodde till stor del på att sunnifundamentalismen utnyttjades mot shiasamhället i Afghanistan. Men under de senaste 6 eller 7 åren har det förekommit många samtal med de iranska ledarna, och en viss försoning har ägt rum. Iranierna är inte intresserade av att destabilisera den nya regimen. Iranierna kommer heller inte uppmuntra något inbördeskrig.

För det tredje är det inte omöjligt att talibanerna till och med kommer att få några lärdomar från iranierna om hur man ska styra ett land. Att ha en trolig iransk modell för att tillåta val där verkliga kandidater, inte låtsaskandidater, tävlar [mot] varandra och återspeglar olika uppfattningar kommer att bli ett steg framåt. Jag tycker att det finns en del tecken på att en iransk modell övervägs som en möjlig konstitutionell modell för Afghanistan. Det är för tidigt att redan nu tala med någon tillförsikt om vad som kommer att hända under det kommande året. Talibanerna har mycket nära förbindelser med Pakistan. Mycket nära men inte fullt så vänskapliga som folk tänker sig. Till och med under talibanernas förra regering uppstod spänningar. Men det finns ingen tvekan om att den pakistanska militären har hjälpt talibanerna under de senaste 20 åren. Det är i sig själv intressant. Pakistan är ett land som sedan länge har varit allierat med USA. Men å andra sidan har samma land givit bistånd och strategisk hjälp till talibanerna.

Tror du att Afghanistan kommer att bli grogrund för terrorism nu när de USA-ledda trupperna har dragits tillbaka? Hur är det med Islamiska staten (eller ISIS) och andra terroristgrupper?

Islamiska staten har redan gått in i Afghanistan och byggt sin bas där. De är inte för talibanerna. De kämpar i själva verket mot talibanerna och säger att talibanerna inte borde föra förhandlingar med USA. ISIS' historia, både i arabvärlden och i Afghanistan, är att de aldrig någonsin riktat in sig på imperialismen eller dess allierade. De riktar in sig på andra muslimska sekter eller minoriteter som kristna. Det är vad de har gjort. I Afghanistan har de i allmänhet angripit talibanerna. Jag har fått höra att talibanerna fångade ISIS' ledare Omar Khorasani ... och dödade honom ganska brutalt. Det var för att hämnas infångandet och avrättningen av Khorasani som Islamiska staten [genomförde ett angrepp vid] flygplatsen och för första gången dödade amerikaner där. Jag tror att talibanerna kommer att bli tvungna att ta itu med dem. Det vore en stor tragedi om de här personerna från islamiska staten blir någon sorts oppositionsstyrka. De är huvudsakligen stora i Pashtunområdet i Afghanistan. De kan breda ut sig och kanske upprätta opportunistiska band. Det vore en tragedi för Afghanistan. Så ISIS finns där men förvisso inte nära makten.

En historia om att besegra ockupanter

Många människor glömmer att Afghanistan gav kvinnor rösträtt 1919, långt före många västländer, till och med inklusive Storbritannien. Vad ledde till Afghanistans nuvarande öde?

För att förstå Afghanistans struktur måste vi inse hur den uppstod som ett förbund av stammar. Olika stammar förenades för att skapa ett land som kallades Afghanistan. Och de kämpade mot alla försök att begränsa deras självständighet. Afghanska stammar utkämpade ett mycket stort krig mot Aurangzebs försök att kuva dem. Aurangzeb skickade sin armé som leddes av hinduiska, muslimska och sikhiska generaler. Sikhiska och hinduiska generaler hade alltid utgjort en viktig del av [det indiska] Mogulrikets arméer, och afghanerna gjorde motstånd och besegrade en av Aurangzebs

arméer. När Mogulkejsardömet senare föll samman blev afghanerna själva mycket dominerande.

Under den brittiska perioden fortsatte denna trend, och briter utkämpade tre krig i Afghanistan. De förlorade det första kriget. Det var ett förkrossande nederlag för det brittiska imperiet. Vid det andra kriget led afghanerna nederlag, men de lyckades besegra briter i det tredje kriget. Som hämnd för nederlagen beordrade general Pollock att den gamla medeltida basaren i Kabul skulle förstöras. Den var ett mycket vackert konstverk. För att straffa folk förstör man det de älskar, tycker om och respekterar. Britterna förhållningssätt till afghanerna grundade sig på en brutal, rasistisk imperialistisk teori. Om man tittar på de rapporter de skickade, inklusive [Winston] Churchills, så är det uppenbart. Och titta också på en del av [Rudyard] Kiplings berättelser.

Jag har nyligen hållit på med forskning för min nya bok om Afghanistan. Då hittade jag en rapport som hade skrivits av en högre tjänsteman i Brittiska Indien till guvernören i Punjab, där han kallar afghanerna för vildar och säger att en del av dem kanske är förnämna vildar, men faktum är att de är vildar. Afghanistan är ett land som har skapat några av de mest fantastiska poetiska verk. Khushal Khatk skrev på 1600-talet. Dikterna angrep Mogulkejsaren och försvarade afghanerna, lyrisk poesi, kärleksdikter, politisk poesi, etc., skapades i denna region. Att kalla folket i området för ”förnämna vildar” visar västimperiernas oförmåga att förstå den verkliga historien.

Oktoberrevolutionen 1917 fick en enorm internationell påverkan. Bolsjevikregeringens första påbud var häpnadsväckande, och tillkännagav frihet åt alla koloniserade länder som behandlades illa av imperialismen, i synnerhet frihet till den muslimska världen som tvingades leva under tsarens imperialistiska ok, etc. Ett av de tidiga påbud som bolsjevikregeringen kungjorde nådde Afghanistans härskare Amanullah Khan, och han blev imponerad av det. Vid den tiden hade de turkiska nationalisterna ännu inte ersatt kalifatet. Nationalisterna satsade på att modernisera Turkiet och gav kvinnor lika rättigheter. Förbundet mellan Lenin och Mustafa Kemal Atatürk fick enorma effekter på de afghanska eliterna. Amanullah skickade meddelanden för att uttrycka sitt stöd. 1919 förberedde Afghanistan sin egen konstitution där kvinnor gavs fullständigt jämlika rättigheter. De betraktade det som en antiimperialistisk handling.

Då intervenerade briter i Afghanistan och krossade i grund och botten Amanullahs regering. Ett fälttåg genomfördes mot Amanullah och drottning Soraya. Det leddes av stamreaktionärer men stöddes, beväpnades och finansierades av det brittiska imperiet. Det liknade på sätt och vis den jihad som [USA:s president] Jimmy Carter förde mot Sovjetunionen i slutet av 1970- och början av 1980-talet. Så Afghanistan har en lång historia av imperialistiska invasioner. Varenda gång har de lyckats besegra ockupanterna, från mogulerna till briter, ryssarna och nu amerikanerna. Det är djupt rotat i folkets historiska minne i ett land där läskunnigheten fortfarande inte är allmän.

Xinjiang-alternativet

Kommer västmakterna, eller speciellt USA, att dra några lärdomar av allt detta?

Nej. De drog inga lärdomar från alla de bakslag och nederlag som de lidit i det förflutna. Den enda gången de lär sig något är när ett annat imperium börjar utmana dem. USA har slagit in på ett galet uppdrag att försöka destabilisera Kina inifrån. Alternativet Taiwan är inte så gynnsamt för dem. Alternativet Hongkong är också mer eller mindre kört. Det enda alternativ USA har är att beväpna och släppa lös uigurerna i Xinjiang. Jag har hört att det finns tusentals män i Turkiet som utbildas

och beväpnas av den turkiska regeringen å USA:s vägnar. [Den turkiska presidenten] Recep Tayyip Erdoğan utnyttjar en del av dem under kriget mot sina fiender i regionen, speciellt i Syrien. Turkiet är en viktig aktör nu som USA lutar till, men de går ibland också mot USA för att försvara sina egna begränsade intressen.

Om USA använder dem mot kineserna i Xinjiang, inte för att de vet att de kommer att vinna utan bara för att få Kina upptagen med andra saker, så skulle det kunna leda till en situation som amerikanerna inte förutser och inte kan förutse. Det är ett farligt äventyr. Det är därför jag är fullt medveten om att kinesernas politik mot sina nationella minoriteter inte är något som någon inom vänstern kan lära sig av. Kineserna har skapat en mycket hård och centraliserad stat. Utan tvekan har kineserna gjort saker som man inte kan stöda. Men när folk börjar beteckna det som händer i Xinjiang som folkmord blir jag nervös. Jag tycker att det är fel att kalla det för det. Nuförtiden betecknas alla länder som gör något som väst inte tycker om som folkmördare och sätts upp för möjlig militär intervention och ockupation. Det har förekommit folkmord på olika ställen i världen, mot judar, mot armenier, mot rwandier, etc. Men under inget av dessa tre verkliga folkmord gjorde väst något för att skydda folken.

Det är inte på något sätt försvarligt med små massakrer, men att kalla dem folkmord har bara en verklig funktion. Det är därför USA troligen inte kommer att lära något av Afghanistan.

Efter 1975 chockades det amerikanska systemet svårt eftersom folk från dess egen armé hade haft en annan åsikt om ockupationen i Vietnam. Tusentals soldater och veteraner demonstrerade utanför Pentagon och förkunnade att de hoppades att Ho Chi Minh och FNL skulle segra. När det händer i ens egen imperialistiska armé så chockas man och tvingas sätta sig ner och uppmärksamma det. Men det dröjde inte länge till nästa ockupation. Contras inrättades av Ronald Reagan i slutet av 1970-talet för att destabilisera regimen i Nicaragua. Bara 4-5 år senare var saker och ting som vanligt i Sydamerika och några andra delar av världen. Nederlaget 1975 var enormt. De medger att nederlaget i Afghanistan är ett bakslag men de viftar bort det som en av de saker som kan hända om man är ett stort imperium.

Även om man är mot USA:s försök att åstadkomma regimförändringar i andra länder, så måste man medge att diktatur är en verklighet i många delar av världen. Hur ska en demokratisk övergång ske på dessa ställen? Hur tolkar du situationen i dagens värld?

Min uppfattning är att bara folket i det berörda landet kan åstadkomma verkliga förändringar. Om det genomförs av utländska makter så fungerar det aldrig. Det är bara enkelt sunt förnuft. Har vi frihet och demokrati i Iran efter kriget? Nej. Vi har nästan 1½ miljon dödade människor. Gav USA:s intervention i Syrien frihet och demokrati? Nej, och det kommer det aldrig att göra. Skapade störtandet av [Muammar] al-Gadaffi i Libyen en blomstrande demokrati? Nej. De importerade en libysk affärsman som sedan decennier hade befunnit sig i Alabama för att tjäna pengar. De gjorde honom till premiärminister. Han blev inte kvar så länge. Han blev i själva verket kvar så kort tid att det är få libyer som ens kan komma ihåg hans namn. Istället gav de libyerna tre jihad-fraktioner som strider och dödar varandra. USA:s politik verkar slita sönder arabstaterna. Så den förstörelse de har åsamkat arabvärlden är den största förändring som har förorsakats i världen sedan Första världskriget. Sedan arabvärlden erövrades från det Ottomanska väldet, har den omvandlats till ynkliga små stater som huvudsakligen har grundats av britterna och senare av USA. Nu förstör de den världen.

Det enda verkliga sättet att avsätta korrumpierade och kapitalistiska regimer som leds av eliter som inte har någon respekt för sitt folk är med rörelser underifrån. Det är vad som händer i Sydamerika. Men de ifrågasätts ständigt av USA. Imperialisternas försök att krossa de progressiva vänsterkrafterna har inte fungerat helt och fullt. Den senaste segern i Peru, där en lärare blev president, är ett tecken på det. Att de proamerikanska styrkor som störtade Evo Morales vid en tidigare kupp förlorade valen i Bolivia 2020 är ett bra exempel. Det bolivianerna sa, är att trots att vår ledare avsattes och landsförvisades, så kan vi vinna även utan honom eftersom vi har skapat en stark institution.

I Asien har vi Kina, som jag redan har diskuterat. I Sydostasien har vi Indien, som tekniskt och konstitutionellt är en demokrati. Den nuvarande regimen i Indien använder sin egen ideologi för att få till stånd en förändring och helt bryta med den samsyn mellan Gandhi och Nehru som härskade i landet tidigare. Så [premiärminister Narendra] Modi har skapat ett samförstånd så att till och med de som är mot hans parti i grund och botten hamnar i hans knä. Dessa partier kanske har kvar sina egna politiska strukturer, men deras språk blir alltmer lika, sättet de talar på, hur de talar för liknande idéer, etc. Av de två största oppositionspartierna i Indien har enligt min uppfattning Kongresspartiet nu blivit ett skämt. Det är ett skämt att förvänta sig något ens avlägset radikalt från dem. Det kämpar om makten. Å andra sidan är vänstern svagare än någonsin. När Sovjetunionen föll samman, så rasade de kommunistiska masspartierna i Italien och Frankrike ihop. Det var inte fallet med CPI(M) [Indiens kommunistiska parti (marxisterna)]. Det lyckades behålla sitt inflytande i Kerala, Västbengalen, Tripura och baser i andra delar av landet. Och många intellektuella var på något sätt fortfarande knutna till CPI(M). Men att det fullständigt har sopats bort i Bengalen är ett tecken på att partiet är på nedgång. Det går inte att undvika detta faktum. Frågan är om det går att skapa något för att få igång ett stort antal människor som verkligen behöver en rörelse framåt?

På Koreahalvön kommer inget att förändras särskilt mycket. Japan domineras och kontrolleras fortfarande av USA. Det har inte ens förbundit sig till en egen utrikespolitik, och inrikespolitiskt domineras landets politik av eliter i olika partier. Det finns knappt några socialister och kommunister i Japan.

I Sydamerika har det uppstått en kombination av massrörelser och vänstersocialdemokrater. De var ingen stor utmaning för kapitalet, utom att reglera kapitalet. Kapitalets makt var fortfarande total. Som ett resultat av denna dominans var hela oppositionen i dessa länder kvar i den kokong som kapitalet har skapat. Man tog inte itu med folkets behov. Sedan skedde två enorma händelser. Först kraschen 2008, kraschen på Wall Street. Det var en möjlighet för kapitalisterna att faktiskt förändra det lite grann, som de gjorde efter Andra världskriget, inklusive en del reformer. Men de gjorde inte det. Den andra stora händelsen var pandemin. Ironiskt nog har pandemin tvingat fram en liten förändring från nyliberalism till statliga ingripanden. Men det rådande läget skapade inget hopp bland folket. De vill inte skapa det, eftersom folk kommer att bli överexalterade och kanske vill ha mer som de inte kan ge dem och inte kan leverera.

I början av Covid 19-pandemin 2020 trodde många människor att det skulle uppstå en bättre värld ur krisen. Under krisen förlorade miljontals människor jobbet, lönerna skars ner och så vidare. Men även då skapade vissa miljardärer häpnadsväckande förmögenheter. Hur ser du på den politiska, ekonomiska och sociala utveckling som ägde rum kring pandemin?

Det stämmer alltid att "en annan värld är möjlig". Det är högern som försöker skapa en annan värld.

Vänstern är på det stora hela mycket svag men högern är mycket mer framgångsrik. [USA:s president Donald] Trump var en stor seger för högern genom sitt agerande för att skapa ett annat USA, ett USA med vit överhöghet. Så för vänstern är det en svårare paroll.

”Vi är de 99%” är en paroll som har hittats på av en annonsbyrå full med vänstersympatisörer. Argumentet att 1% av folket kontrollerar de rikedomar som har skapats av de 99% var aldrig särskilt övertygande för mig. Ty bland dessa 99% finns det hundratusentals personer vars reallöner skiljer sig från de fattiga och svältandes löner. Det är inte någon övertygande paroll. Det finns också en social avgrund inom de 99 procenten. För mig är ni visserligen mot mångmiljardärerna. Men det tar inte upp alla de personer som tjänar mycket mer än hälften av befolkningen. Det är därför jag under en stor del av mitt liv har hävdad ståndpunkten, att oavsett hur effektiva paroller man har så räcker det aldrig. Det är viktigt att förstå hur världen fungerar på politikens och ekonomins grundvalar. Frågan handlar om att förvandla samhällsstrukturer. Det handlar om att omvandla ett lands samhällsstruktur med masstöd och skapa demokratiska institutioner, som nya konstitutioner och parlament grundade på nya konstitutioner. Den modell som sydamerikanerna gav var inte dålig. Massrörelsen i Chile arbetar nu på en ny konstitution. Så en kombination av dessa taktiker kommer att få vänstern att gå framåt igen. Det handlar inte om att imitera tillvaron. Om vi vill bli av med det nuvarande fiaskot måste vi tänka kreativt och på nya sätt. Frågan är, hur många människor vill det?

Det nuvarande kapitalistiska sociala och ekonomiska systemet har liksom förr ett antal institutioner att lita till. Under den finanskapitalism som behärskar världen idag är de politiska klasserna i fullständig allians med dessa personer. Efter kraschen 2008 skulle en anständig socialdemokrati ha [sagt] att vi inte kommer att tillåta detta att hända i framtiden. Men det gjorde de inte. Pandemin har emellertid fått dem att tänka. En del av [Storbritanniens premiärminister] Boris Johnsons politiska åtgärder har visat hur staten kan utnyttjas till majoritetens fördel om den vill det. Det faktum att det krävs en virussjukdom för att knuffa staten i denna riktning är beklämmande för den värld vi lever i.

Högern, vänstern och tomrummet

Tidigare har du sagt att finanskrisen 2008 skapade ett tomrum som røjde vägen för extremhögerens tillväxt. Varför lyckades inte en liberal eller vänsterpolitik fylla tomrummet?

För det första var det ett mycket intressant TV-framträdande efter finanskrisen i USA 2008. Jag tror att det var Robert Reich, en demokrat som satt med i [president] Bill Clintons regering. Han fick en fråga: efter den stora depressionen drev den amerikanska regeringen under Franklin D Roosevelt igenom kraftiga statliga ingripanden för att skapa sysselsättning och se efter sina medborgare, medan inget liknande gjordes efter kraschen 2008. På detta svarade Reich att vid tiden för depressionen fanns Sovjetunionen. Vi måste tänka på det. Om de inte hade gjort något så skulle våra arbetare ha gått åt vänster. Jag tror att dessa ord innehåller ett verkligt korn av sanning.

För det andra [ställdes] de flesta bankdirektörer som kom undan med svindlerierna 2008 [inte inför] rätta och de straffades inte alls. De var företagsbrottslingar. President Barack Obama fattade ett fast beslut att hålla kvar vid Wall Street och inte göra något. Rörelser underifrån som Occupy-rörelsen hade en begränsad agenda och taktik. Titta på de stora ockupationsrörelserna i Mellanöstern, där kraven i själva verket var för demokrati men inget mer. Det fanns inga krav på arabisk solidaritet, i de flesta fall nämndes inte palestiniernas sak. Demonstranterna på Tahrirtorget underskattade vikten

av att politiken till sist måste komma fram. Jag minns att jag talade med egyptiska vänner vid den tiden, och jag sa till dem att det enda stora och organiserade oppositionspartiet var Muslimska brödrskapet. Om ni inte bildar något och tror att saker och ting kommer att hända av sig själv, då kommer ni att få en chock. Senare kom brödrskapet med i rörelsen och vann nästa val och besegrade regimen, men hade inga alternativ till den. Så bristen på politiska alternativ, även vänsterdemokratiska alternativ, vid den tiden skapade ett stort tomrum. Försöken att skapa ett nytt New Deal eller återskapa New Deal kom från [senator] Bernie Sanders i USA och Jeremy Corbyn i Storbritannien nyligen. Jeremy Corbyn tog verkligen över Labourpartiet men har nu suspenderats från partiet. De här personerna försökte i alla fall, men nådde ändå inte tillräckligt långt.

För det tredje ville inte statsmakterna göra så mycket eftergifter till folk underifrån. De tyckte också att de inte behövde det eftersom det inte var så hårt tryck på dem. Så de gjorde inte så mycket eftergifter. Men jag har alltid tyckt att ett land där något kunde ha organiserats av politiska krafter var Indien, där CPI(M) har hundratusentals medlemmar och anhängare. Istället för att stelbent hålla fast vid parlamentarismen borde det ha börjat organisera folk underifrån. Det kanske var svårt. Det viktigaste skälet till att Mamata Banerjee kunde komma till makten i Västbengalen var inte förtryck eller något sådant. Det var på grund av att CPI(M):s traditionella anhängare övergav partiet. En orsak till misslyckandet är att CPI(M) i Västbengalen började fungera som vilket annat traditionellt parti som helst. Det hade sin egen bas, sina egna anhängare. Det fanns ingen som helst entusiasm. De var som de andra. Det är därför de förlorade. Det är helt oärligt att inte erkänna det. Jag har många vänner i CPI(M) som jag tycker om väldigt mycket. Men jag hoppas att de åtminstone försöker analysera nederlaget ordentligt. Om man inte gör det så blir det svårt för vem som helst, även de nya personerna, att gå framåt. Det är helt nödvändigt med en bra och ärlig genomgång av vad som gick fel. Men det kanske är försent för det. På grund av dessa skäl blev det i stort sett inte så många omvälvningar av systemet 2008.

Det är märkligt att det inte bara är vänsterpolitiker som använder ”retorik” mot nyliberalism och globalisering, utan att även högern gör det. Trumps protektionism är ett bra exempel på det. Vi ser också i många länder att vanligt folk stöder högerledare och litar på deras ”anti-nyliberala ekonomiska vision” och retorik ”mot globalisering”. Men efter att ha fått makten driver samma högerledare en hård nyliberal ekonomisk politik. Hur förklarar du det?

Som jag förklarade tidigare har vänstern drabbats av hårda slag. Folk upplevde att vänstern inte erbjöd något alternativ. Folk till vänster kan diskutera med varandra varför och hur Sovjetunionen föll samman ... Miljontals människor i världen såg Sovjetunionens sammanbrott som ett stort nederlag för socialismen. Man kanske inte gillar den analysen. Men den allmänna uppfattningen var att ett speciellt system hade misslyckats och det kommer att ta lång tid att komma tillbaka efter ett så svårt nederlag. Vid den tiden dök det upp teorier om historiens slut, etc.

Många människor som brukade rösta på vänsterpartier eller progressiva partier eller socialdemokratiska partier ändrade sig också och blev antingen apolitiska eller bytte i vissa fall åsikt till att tycka att högerpartierna skulle få en chans. Och det gjorde de i många delar av världen. Indien har upplevt de största politiska segrarna för högern. De högerpartier i Indien och arabvärlden som blev populära förknippades med någon form med religion. Förklaringen är uppenbar. Ja, det fanns ett tomrum. Vänstern lyckades inte fylla detta tomrum och högerpartierna fyllde det.

I grund och botten var det, som du helt rätt sa, högerpartierna som utnyttjade den nyliberala krisen

och erbjöd någon form av statliga ingripanden i många delar av världen. Men det kom tillsammans med chauvinism, angrepp på minoriteter, som gjordes till syndabockar för krisen. Nu har Italien en teknokratisk, odemokratisk regering. Men innan det hade den en högerkoalition som innefattade fascister som talade öppet mot muslimer, flyktingar, etc. I USA under Trump skedde det en stor förskjutning åt höger vad gäller organisering, och sedan kom folk för att ockupera parlamentet, etc. Så det är en internationell förändring. Givetvis måste vi kritisera det. Men innan vi gör det måste vi inse att det är dessa krafter som sitter i regeringen i många stora länder.

I Frankrike ser vi hur det extrema högerpartiet som leds av Marine Le Pen mobiliserar många människor som traditionellt brukade rösta på det franska kommunistpartiet. Det beror på att de tycker att högerpartierna är övertygande. Hon talar verkligen om de fattigas behov. Det är också ett resultat av att de vägrar acceptera de extrema mittenregeringar som har funnits i olika delar av världen. Det är en brytning med detta. Jag säger inte det för att demoralisera folk, men vi måste ha denna förståelse. Om man inte inser att det är en stor förskjutning åt höger, då går det inte att utveckla någon helgjuten och genomförbar vänsterpolitik.

I ordböcker karakteriseras ”populism” som ”vanliga människors politiska försök att göra motstånd mot eliterna”. Många talar om vänster- och högerpopulism. Hur tolkar du populism?

Ordet populism har missbrukats på ett groteskt sätt, och har av den nyliberala extrema mitten gjorts till ett skällsord i många delar av världen. Historiskt var populism ett ord som användes för att beteckna stora rörelser som inte uteslutande eller särskilt var knutna till arbetarklassen. Så när man säger att det var stora populistiska rörelser i Argentina under åren med Peron, så betyder det att det var en massrörelse som innefattade arbetarklassen. Småbourgeoisien mobiliserades också för nationella mål. Nyliberalerna har i själva verket använt populism som en markering mot att vanliga människor ska lägga sig i politiken. Varför kallades alla sydamerikanska regimer populistiska? Det beror på att de utöver att vinna val också mobiliserade massor av människor för att göra det. På 1900-talet var detta något normalt. Stora mängder människor deltog verkligen i politiken. Nu uppmuntras inte detta. Så detta ord har uppfunnits på nytt för att säga att det är utomparlamentariskt. I Sydamerika använder de det mot vänstern och i Europa används det mot yttersta högerpartier. Enligt min åsikt är det en meningslös diskussion. Det är en debatt som har skapats för att folk i vänstern ska bli förvirrade om vad de ska göra. Om man med populism menar massdeltagande i politiken så stöder vi det. Det är mycket hälsosammare än att begränsa politiken till bankdirektörer och politiker som avlönas av personerna i parlamenten.

Europeiska dilemman

Storbritannien har lämnat EU. Du är en hård kritiker av EU. Personer som den grekiska ekonomen Yanis Varoufakis tog ställning för att Storbritannien skulle bli kvar i EU. Vilka är enligt dig EU:s grundläggande frågor? Hur ser framtiden ut?

EU är i själva verket inte någon demokratisk institution. Varoufakis och jag är inte oeniga om det. Den enda frågan är om man kämpar mot det inifrån eller utifrån. Enligt min åsikt är det tyskarna och fransmännen som dominerar EU. Speciellt Tyskland tar de avgörande besluten. Ibland håller inte ens fransmännen med tyskarna. Europaparlamentet är ett fullständigt skämt. Det är bara en

grupp politiker som har valts med ett mycket litet antal röster och som får enorma löner och har ett gott liv. Det har ingen som helst makt. EU styrs i själva verket av en kolossal byråkrati som behärskas av tyskarna. Tyskland är det enskilt mäktigaste landet i EU. Det gällde även när Storbritannien var medlem. Bara för att Tyskland besegrades i två världskrig, så innebär det inte att det inte längre är en stormakt.

EU är uppbyggd på ett sätt som gör att den inte kan demokratiseras i sitt nuvarande format. Om de inte hade utvidgat EU utan begränsat medlemskapet till Tyskland, Frankrike och Beneluxländerna och utvecklat en socialdemokratisk union, så hade den varit bättre och möjligen mer användbar. När förändringarna på 1980- och 1990-talen hade ägt rum var det inte längre troligt att det skulle ske. Så vi har en spretig union som i själva verket styrs av tyskarna med hjälp av satellitstater som Nederländerna, och USA övervakar på avstånd. När Storbritannien var med i EU genomförde de förstås USA:s instruktioner. Så deras närvaro ogillades av många länder. Med Storbritannien utanför är Tyskland det enda land som USA kan lita till i EU. Jag tror att vi snart kommer att uppleva ett nytt uppsving för den tyska militarismen. De kommer att vilja bli en del av de så kallade internationella uppdragen på andra kontinenter, de kommer att vilja sälja sina vapen utomlands och de kommer att vilja bli en stormakt. Det är förstås kapitalismens och imperialismens logik.

Ja, det finns en del bra saker med EU. Man behöver inte visum eller pass för att resa i EU. Det är mycket lättare att resa. Men vad gäller tanken om ett federalt Europa, så är det inte meningsfullt med en gemensam valuta utan ett federalt Europa. Ingen i historien har lyckats få en valuta utan en centraliserad stat som har ansvar för att den ska fungera. Det har fungerat hittills och det hindrar andra länder från att lämna EU. Storbritannien kunde lämna, även om det inte var lätt, tack vare att de aldrig övergav pundet. I samband med Greklands sammandrabbning med EU övervägde de i det tysta att återuppliva sin valuta. De kunde ha gjort det, men den dåvarande regeringen under Alexis Tsipras kapitulerade fullständigt. Det politiska resultatet av det är högersvingen i Grekland. Så vad gäller en gemensam valuta blir det mycket svårt för små länder att ens lämna EU, av oväntade och viktiga skäl. Många människor i dessa länder är bundna till EU:s valuta, euron. Deras pensioner och investeringar är i euro. De vill inte att något ska förstöra deras valuta. Det håller ihop EU även sedan Storbritannien lämnade.

Å andra sidan finns det så kallade människorättsfrågor och liknande saker, och regeringar i Ungern och Polen som i sociala frågor står långt till höger, men det finns inget som EU kan göra åt det. Idag är de tidigare jugoslaviska staterna i själva verket EU-kolonier och gör det Tyskland vill. Så tanken på EU som en gyllene standard har alltid varit struntprat och det visar sig vara mer och mer sant.

Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken har sedan de bildades haft en viktig roll i internationella ekonomiska angelägenheter. Du är kritisk mot dessa två institutioner. Hur analyserar du dem?

Dessa två institutioner är helt centrala för den kapitalistiska ekonomiska ordning som väst har påtvingat resten av världen. Det är ett gott skäl för att vara kritisk mot båda institutionerna. Trots all sin propaganda och uttalanden finns dessa organ i grund och botten till för att hjälpa eliterna och de som är närstående eliterna. Ibland placerar Världsbanken kapital i projekt för att hjälpa de fattiga. Men det är en hjälp á la Oxfam, lite här och lite där. Dessa organisationer gör inget institutionellt eller strukturellt för att få länderna att utvecklas. I själva verket är de redskap för att garantera att kapitalismens stabilitet bevaras genom att straffa de fattiga. Det roar mig mycket när de kämpar mot

varandra. För närvarande diskuterar och strider de mot varandra på grund av att systemet är lite i oordning efter Covid-19 och nedstängningarna. De är inte några neutrala institutioner. De tjänar västvärlden och i synnerhet USA. USA styr Världsbanken, och IMF har de ihop med européerna. Ärligt talat, om vi skulle ha en riktig och verkligt global institution som tjänar de fattigas intressen så borde den inte ha sin bas i New York. Den borde ligga någonstans i Asien eller Afrika.

Invandring har blivit en brännande fråga i Europa. Många har förklarat hur starka invandringsfientliga uppfattningar fungerade under Brexitomröstningen. Hur ser du på den frågan? Journalisten Patrick Cockburn sa att européerna är i ett tillstånd av förnekelse om resultaten av sin utrikespolitik.

Det stämmer att billig arbetskraft under Storbritanniens medlemskap i EU speciellt i landets norra delar skapade grundvalar för ganska starka känslor av hur de blev av med sina jobb på grund av utländska arbetare. Det var inte helt sant. Det stämmer på vissa nivåer, men de blev av med sina jobb för att de röstade fram Margaret Thatcher till makten tre gånger, och hon avindustrialiserade landet. Det är problemets kärna.

Att migranter kom från Polen, Rumänien och andra delar av Europa var svar på behovet av billig arbetskraft, som kapitalisterna i Storbritannien var beredda att betala. Detta fenomen uppstod för kapitalisterna eftersom lokalbefolkningen inte ville arbeta utanför den fackliga strukturen. Fientligheten mot utländska arbetare var inte totalt rasistisk. Jag menar, polacker är vita, om än inte vitare än briter. Men i många fall var de huvudmålen. Och andra östeuropeiska migranter och romer var också måltavla. Så det var en annan sorts fientlighet mot invandring.

Sedan finns islamofobin och fientligheten mot flyktingar från Mellanöstern. Denna migration hänger helt och hållet ihop med de 6 krig som de, USA och deras allierade, har fört sedan 11 september. Flyktingarna har anlänt på grund av dessa krig. Titta på vad som händer i Afghanistan. När 20 års ockupation upphörde blev många afghaner och även personer som samarbetade med och arbetade för ockupationen flyktingar. Vem kan klandra de här människorna som nu försöker utvandra till väst? De lämnar landet eftersom väst förstörde landet. Invasionen förstörde den sociala infrastrukturen, och förstas också små gruppers privilegier. De här personerna och en del andra vill bli flyktingar. Så problemet är de krig som västmakterna förde. Angela Merkels beslut att ta emot 1 miljon syrianska flyktingar var anmärkningsvärt men också dramatiskt eftersom det mycket snabbt skapade extrema högerpartier i Tyskland igen. Då föll alla masker. Lösningen är att få slut på krig och erövrandet av andra länder. Vad ska folket i dessa invaderade länder göra annat än att söka sin tillflykt i de länder som för krig mot deras land? Det kan uttryckas så här: varje gång väst är på väg att inleda ett krig bör folket i dessa länder få höra att ett resultat av kriget kommer att bli åtminstone 2 eller 3 miljoner flyktingar. Så alla vi länder som för detta krig borde dela upp och ta emot flyktingarna proportionellt. Om de här länderna gör detta tillkännagivande så får vi se hur stort stöd de får från folket. Men de kommer aldrig att säga det.

Media som statens vapen

Hur analyserar du det förändrade medielandskapet i världen, speciellt avseende västmedias dominans?

När vi talar om media så var TV och radio 1900-talets media. 1800-talets journalism var skriven

journalism där tidningar och tidskrifter dominerade scenen. För att sälja fler tidningar ansåg verkligen tidningarnas ägare att de var tvungna att tillhandahålla mer begränsad information och efterlikna TV-kulturens mer motbjudande versioner. På 1960- och 1970-talen var *The Times of India* en bra tidning. Den hade duktiga journalister. Den hade kritiska röster. Samma tidning degenererade fullständigt. Det gäller alla. Man måste förstå de processer som ledde till det. Processerna är bildens överväldigande makt. Under 1900-talets två sista decennier var gamla klassiska media i väst och dess kopior utomlands mycket starkt dominerande.

Men speciellt efter 11 september började de alltmer utmanas av andra röster. Den dominerande makt för bilden som TV-kanaler i väst hade skapat utmanades av TV-kanalerna Al Jazeera och senare TeleSUR, som hade startats för att skapa alternativa bilder för folket. USA gillade inte det. Al Jazeera pressades mycket hårt. Och om man till det lägger uppkomsten av Internet och möjligheten för folk att skriva vad de ville, så var det ytterligare en utmaning mot västs dominans. Från åren av "skapande av samsyn" har vi gått till åren av att skapa missnöje. Även om det inte har blivit lika populärt och lika framgångsrikt som skapandet av samsyn, så existerar det åtminstone.

Under stora kriser som krig och uppror är det meningslöst att titta på BBC eller CNN och deras motsvarigheter. Man går omedelbart till webbplatser för tidskrifter och institutioner som man har lite respekt för, och tänker att det går att få en bättre analys där. Det jag försöker säga är att skapandet av samsyn hänger ihop med statens behov och mot de krafter som förknippas med oppositionsrörelser som inte har någon makt. En högerjournalist från *Daily Mail* sa att han ansåg att ett reportage på BBC var fullständigt vinklat och påhittat. Efter en lång undersökning sa BBC att journalistens kritik var riktig, och som reportaget såg ut var det oacceptabelt. Det var deras svar på en journalist från högern. Till och med högerfolk är generade över i hur hög grad BBC i själva verket har blivit en propagandaapparat. Det hänger förstås ihop med de förändringar som har ägt rum i världen.

Under de år då Sovjetunionen och det revolutionära Kina existerade ville länder i väst visa att de var mäktigare eftersom de hade en fri press. Så det fanns mycket större utrymme för diskussioner och avvikande uppfattningar. När fienden nu har undanröjts behöver de inte det längre. Så de antingen ljuger eller publicerar mycket få avvikande röster. Det klassiska exemplet på detta är det förfall som har ägt rum på *The Guardian*. Den engelska versionen av *The Guardian* har tappat enormt i standarden på sina reportage, i vad den rapporterar och inte rapporterar, och i debattartiklarna. Det kan gälla alla liberala tidningar. Det kan leda till märkliga händelser som när president Trump intervjuades på Fox TV av en av sina favoritjournalister. Killen frågade honom vad han hade att säga om Putin. Trump gav ett icke-förpliktande svar. Och då sa journalisten: "Han är en mördare." På vilket Trump svarade: "Det finns gott om mördare. Tror du att vårt land är så oskyldigt?" Det chockade det liberala USA. Herregud, han jämför oss med ryssarna!

Det kom en mycket avslöjande dokumentär av en kanadensisk dokumentärfilmare alldeles i början av Irakkriget. Den visade hur media beskrev kriget. Och de hade bilder på västjournalister i Qatar, inte långtifrån där flygplanen startade för att bomba Irak, på ett stort ställe. När nyheterna kom på den stora skärmen om bombningarna och sedan information att den irakiska armén hade kollapsat och Bagdad hade erövrats, så ställde sig alla dessa journalister nästan utan undantag upp och applåderade. Denna bild ger faktiskt en mycket bättre förståelse av vad ledande media är.

Ledande media fungerar ofta som statens kampanjvapen över hela världen. Noam Chomsky

och Edward Herman talade om hur ledande media skapar samsyn för status quo. Kan du tala om denna ledande roll som media har?

Jag är inte förvånad att de säger det. En sydasiatisk journalist berättade en gång för mig att britterna har förändrat hur nyheter sprids och presenteras till en konstform. När det tyska Tredje rikets propagandaminister, [Joseph] Goebbels, fick frågan var han hade lärt sig denna ”konst” och sådana saker, sa Goebbels att den brittiska propagandan under Första världskriget som beskrev tyskar som onda, som åt barn och var det värsta folket i världen, var mycket verkningsfull. Han sa att de hade lärt sig mycket av britterna. Uppfattningen om en objektiv brittisk press skapades av samma press och av britterna, och avslöjas nu för vad det är.

Saker och ting har förändrats på flera plan. Inte bara nyheter. Jag ska ge ett exempel. Några av de ungdomar som gjorde det satiriska TV-programmet *Monty Python's Flying Circus* åt BBC var vänner till mig. De sa till mig att de åkte för att träffa chefen för lätt underhållning på BBC, och sa att vi har den här idén för ett program. Och de sa att de skulle visa två eller tre skisser över vad de tänkte göra. John Cleese, Terry Jones och Michael Palin visade det. Killen log och sa: ”Jag gillar det inte egentligen, men jag ska skaffa fram pengarna för att göra den här filmen.” Det programmet blev BBC:s största framgång. Idag angrips det här uppmuntrandet av kreativa åsiktsskillnader. All oberoende kreativitet har försvunnit. Det är också ett allmänt fenomen. Talet om pressfrihet är inte särskilt meningsfullt. Det är meningsfullt att ni kan intervjuar mig och att jag kan svara hur jag vill. Det skulle inte ske om jag levde i en del andra länder. Men institutionellt innebär skapandet av samsyn idag att göra propaganda för statsmakten.

Med uppkomsten av sociala media har definitionen av media förändrats drastiskt. Alla sociala medieföretag är superrika multinationella företag som har tillgång till enorma mängder digitala data utan några begränsningar som gränser, publik och innehåll. Så de är stora påverkare. Vilka är framtidsutsikterna och utmaningarna?

Det man kan säga är att det är ojämnt och inkonsekvent. Möjligheterna är faktiskt stora. Men det sätt som det förändras på nu är en besvikelse. Regeringarna försöker begränsa det, och Internets grundare och de som låter detta nätverk vara på våra datorer inkräktar på det på många sätt. På Facebook har jag fått massor av meddelanden att vi inte kunde publicera detta på grund av påtryckningar från Israel. Så någon sorts censur börjar påverka sociala media. Det skulle ha varit konstigt om det inte hade hänt. Även om sociala media är globala så verkar de inom nationsgränserna. Kina, Pakistan eller vilka länder som helst kan stänga av dem så att de inte går att titta på där. Många länder, inklusive de som nämndes ovan, har gjort det. Deras mångsidighet är också begränsad. Men i det stora hela är det en bra sak. I grund och botten är det ett redskap som man kan använda hur man vill. Det enda jag råder folk är att inte tro på allt de läser där även om det tillfredsställer ens politiska eller andra instinkter. Man måste fortfarande använda sin intelligens för att bedöma om de saker som finns är riktiga eller inte.

Jag har varit knuten till tidskriften *New Left Review* i mer än 50 år nu. I år har vi slutligen beslutat att lansera vår blogg, kallad *Sidecar*. Vi har beslutat att artiklar som inte kan vänta två månader på att publiceras i nästa nummer av *New Left Review* ska publiceras i *Sidecar*. Detta beslut har fått enorma effekter i intellektuella kretsar. Ett skikt unga människor från olika delar av världen har kontaktat oss och bett att få skriva det ena eller andra i vår blogg. Det är på grund av att de känner till detta nya område. Den andra effekten är att det verkligen har återupplivat den tryckta tidskriften.

Så massor av unga människor som inte känner till *New Left Review* läser och skriver idag i *Sidecar*.

Jag skulle säga att det inte finns en enda åsikt om Internet. Jag tycker att den teknologiska revolution som gjorde sociala media möjliga, och vi ska komma ihåg att det ägde rum i USA och inte i Europa eller Kina, har förändrat kommunikationerna betydligt. Häromdagen kom min 5½-årige sonson på besök, och jag satt i mitt arbetsrum. Han tittade på den gamla apparaten på mitt skrivbord och frågade vad det var. Jag sa att det var en skrivmaskin. Då frågade han vad man gör med den. Då skrev jag hans namn och sa att det var så hans namn kunde skrivas förr i tiden. Han undrade, "Innan datorn? Du skojar!" Han kunde inte förstå att det fanns en tid när vi inte hade datorer. Så denna teknologiska utveckling har orsakat en revolution.

Skapandet av Internet var en teknologisk revolution inom kapitalismen. På 1960- och 1970-talen hade den marxistiska ekonomen Ernest Mandel hävdade att vi snart skulle uppfinna en teknologi där arbetare som ockuperade en fabrik i landet X kunde kommunicera med antingen arbetare som ockuperade andra fabriker i samma land eller med fabriksockupationer i ett tredje land. Det visade sig att han hade rätt. Så sociala medias förmåga att skapa sin egen agenda är något som inte ska undergrävas, så länge man behåller ett kritiskt perspektiv.

Du har varit med i "New Left Review" i flera år. Skulle du vilja göra en bedömning av ditt eget bidrag?

Jag är väldigt stolt över den tidskriften och mitt samröre med den. Efter nederlaget på 1990-talet beslutade vi oss för att fortsätta med den på ett lite annorlunda sätt. Vi har behållit nivån på vår kritik och diskussion. Vi har aldrig accepterat systemet som något positivt. Vi har analyserat det på varje tänkbar nivå: politiskt, ekonomiskt och kulturellt. Vi har nyligen skapat en ny blogg vid namn *Sidecar* som har inneburit två saker: vi har fått ett nytt skikt läsare från hela världen, och många av dem har också blivit prenumeranter på tidskriften. Så vi har denna förnyelseprocess, och två yngre redaktörer har ansvar för bloggen. Och vi kommenterar allt mellan himmel och jord. Så det är ett alternativ, inte i betydelsen att säga att det här måste man göra utan i meningen att det är vad man ska förstå. Det är de problem vi står inför! Ett skäl till varför vi skriver om marginella filmskapare i Taiwan, Kina, Iran, Filippinerna är på grund av att en del av den intressanta kritiken av den värld vi lever i kommer från dessa filmskapare. Jag önskar att jag kunde säga det om Indien, som hade denna tradition på 1950-, 1960- och 1970-talen. Men det är en tradition som har försvunnit helt. Pakistan hade aldrig någon filmtradition. Indien hade en filmtradition som de mästerverken i Satyajit Rays filmtradition i Bengalen. De verken existerar inte längre i Indien.

På 1960- och 1970-talet fanns det andra tidskrifter som liknade *New Left Review*, men de finns inte idag. Vi har hållit tidskriften flytande och det är en institution som är nödvändig för vänstern. Det är knutet ett förlag till den, The New Left Book/Verso. Vi har producerat, och fortsätter att producera och översätta viktiga böcker från hela världen. Jag är mycket stolt över denna bedrift eftersom den inte kom till stånd automatiskt eller utan spänningar, debatter och splittringar. Efter Sovjetunionens sammanbrott skedde en stor splittring i *New Left Review*. De i redaktionen som inte gillade det vi skrev om imperialismen eller om inbördeskrigen i Jugoslavien lämnade efter en stor strid. Men vi behöll tidskriften. Det finns nya unga intellektuella som bär magasinet. Jag är övertygad om att både tidskriften och förlaget med lätthet kommer att överleva detta århundrade. Vi kommer att vara döda och försvunna men de finns kvar.

Digital övervakning och demokrati

Den digitala övervakningen är enormt omfattande i dagens värld, och används allmänt i många länder. Hur stort hot är den digitala övervakningen för demokratin?

När teknologin utvecklas så utvecklas alla former av den. Man kan inte säga att det vore bättre om man inte hade dessa teknologier. Det är en ohållbar åsikt. Men övervakningen sker förstås i enorm skala. Alla medborgare kan övervakas. Nyligen medgav polisen i en officiell undersökningskommission att de hade övervakat mig under de senaste 45 åren. Regeringar har genomfört övervakningar under många år. Under den nazistiska eran brukade den tyska hemliga polisen hållas ansvarig för en omfattande övervakning. Det de gjorde var ingenting jämfört med vad experterna gör nu. Tänk på Edward Snowden. En trevlig, ung, amerikansk vit konservativ grabb blir så upprörd över att arbeta åt nationell säkerhetspersonal! En sådan nivå på övervakningen är svår att ta in.

Demokratin är i olika delar av världen på väg att bli ett tomt skal. Hade vi en perfekt demokrati innan den digitala övervakningen? Nej. Redan före den digitala övervakningen användes olika sätt för att spionera på folk. Att infiltrera grupper, spionera på dem, var standard mot alla progressiva rörelser. Omfattningen på detta är förfärlig nu. Hursomhelst har själva demokratin blivit mycket begränsad. Det stämmer fortfarande att vem som helst kan ställa upp i val, men staten ser till att det bara finns två eller tre nyckelspelare i varje land. Som jag skrev i boken *The Extreme Centre* [Den extrema mitten], så gör man i grund och botten samma sak, oavsett om man är mitten-höger eller mitten-vänster. Man står bakom kapitalet och dess intressen. Demokratin blir alltmer sönderbruten och trasig i de länder där den först uppstod. Många miljardärer säger ofta att det kinesiska ekonomiska systemet är ett bra system, och de bryr sig inte om den ena eller andra sidan av det politiska systemet där. Men allt detta väcker allvarliga frågor.

Du har konstaterat att socialdemokratins ideologi föll samman samtidigt med Sovjetunionens sammanbrott. Vilket inflytande hade enligt dig Sovjetunionen för att hålla socialdemokratin och den socialdemokratiska ideologin på plats?

Så länge Sovjetunionen existerade och så länge landet sågs som ett allvarligt hot mot väst – enligt min uppfattning var det aldrig något allvarligt hot – var den kapitalistiska världen tvungen att i hög grad lita till socialdemokratin. Sovjetunionen och de socialistiska länderna hade en socialistisk samhällsstruktur. I väst fortlevde i själva verket en socialdemokratisk samsyn fram till 1980-talet. När Sovjetunionen föll samman fanns det inget behov av det. De kunde helt enkelt återgå till kapitalism. Det som kallas nyliberal kapitalism är en återgång till de förhållanden som existerade på många nivåer under en helt annan teknologisk era för kapitalismen. Det uppstod en ny tidsålder där nya miljonärer eller miljardärer helt dominerar scenen. Kina och det tidigare Sovjetunionen hade befunnit sig utanför kapitalets grepp, men är nu en del av systemet. Så det var en enorm seger för kapitalismen. För första gången någonsin började de tala om kapitalismen som kapitalism, och de använde inte längre ord som frihet och demokrati för att beskriva sig själv. I och med att Sovjetunionen försvann spelar inte demokratin någon roll. Nu är demokratin till största delen bara en rad ritualer. Den är helt urholkad. Symbiosen mellan storkapital och politik är nu uppenbar. Så Sovjetunionens sammanbrott är inte nödvändigtvis någon hjälp för kapitalismen på medellång sikt och kommer heller inte att vara det på lång sikt. Det visade sig i Wall Streets krasch 2008 och i Covid-19-pandemin.

Hur är det med kapitalismens omgestaltning?

Givetvis har kapitalismen förändrats. Hela poängen med kapitalismen, och det var Karl Marx mycket tydlig med i sina skrifter, är att det är ett system som ständigt utvecklas och i grund och botten är ett utsugarsystem. Det är ett system där profiter och rikedomar är de viktigaste avgörande faktorerna för vilka som härskar. Den teknologiska revolution som USA gick i spetsen för skapade Internet och det är den värld vi lever i nu. I västvärlden ligger finanskapitalet långt före industrikapitalet, som var vad den tidigare kapitalismen baserade sig på. De två olika sorternas kapital liknar varandra på vissa nivåer, men fungera väldigt olika.

Revolutionernas karaktär i Ryssland och Kina

Du har gjort följande viktiga observation om de tidigare socialistiska samhällena: ”Av uppenbara skäl vill folk inte återvända till det systemet. Ekonomiskt var det spartanskt och underutvecklat där det uppstod. Samhällets totala produktion begränsades av brist. Det var låg arbetsproduktivitet. Politiskt dominerades de flesta av dessa länder av en auktoritär statsapparat som avskaffade de medborgerliga friheterna.” Vad kunde ha gjorts för att undvika det du observerade?

Problemen var strukturella. Två av 1900-talets viktiga socialistiska revolutioner ägde rum i världens största länder, nämligen Ryssland och Kina, där arbetarklassen var en relativt liten minoritet. Så ända från början hade de ryska och kinesiska revolutionerna detta problem. Under den ryska revolutionen hade förvisso bolsjevikerna stöd från en majoritet av arbetarklassen, och det var så de vann. Och gradvis började de få stöd från fattigbönderna. Men det voluntaristiska sätt på vilket de närmade sig frågan om industrialisering isolerade regimen från majoriteten av folket. Det skapade även problem på politisk nivå. Jag har alltid hävdat, att om Lenin hade levt fem år till så kunde Sovjetunionens politiska struktur ha blivit en helt annan. Det beror på att Lenin under de sista åren av sitt liv var mycket arg på många av de saker som ägde rum, och i synnerhet på den gamla tsaristiska byråkratins makt och styrka i det nya systemet. Byråkraterna fungerade i grund och botten på samma gamla sätt. En orsak till det var att de bolsjevikiska kadreerna inte kunde ersätta dem.

Ett annat problem var att landet självt var underutvecklat. Inbördeskriget, som kunde ha slutat mycket snabbt om inte väst hade ingripit för att hjälpa tsarismen, tog över livet för en del av landets mest utvecklade arbetarkämpar. De nya folkskikt som gick från att vara bönder till att bli arbetare kom från en helt annan politisk medvetenhetsnivå. Så det fanns många problem. Men den andra sidan av den ryska revolutionen som också försvagades var att revolutionen inte bara var partiet. Det var en kombination av partiet och sovjeterna. Under lång tid var sovjeterna valda organ. De var valda organ där andra partier hade majoritet, inklusive de konservativa kadeterna, mensjevikerna, mindre bondepartier, etc. Det var först när bolsjevikerna kämpade om majoriteten och erövrade majoriteten som de upptäckte att de återspeglade arbetarklassens majoritet. När de erövrade denna majoritet beslutade de sig för att göra revolution. Det ändrade eller förringade inte det faktum att Ryssland var ett underutvecklat land. Den ryska och den kinesiska revolutionen visade att Marx och *Kommunistiska manifestet* hade fel. Revolutionen kom inte i de utvecklade länderna där arbetarklassen var mest utvecklad utan där arbetarklassen var en politiskt relativt underutvecklad klass. Det skapade även problem med de politiska strukturerna.

Enpartistaten [var] tänkt att vara en tillfällig lösning under inbördeskriget men stelnade till en institutionell lösning. I slutändan ledde det till politbyråns och en enda ledares makt. Det var också den modell som kineserna tog upp under andra omständigheter. Medan ryssarna gick från städerna till landsbygden och arbetade med hjälp av industrialisering, tvingade den japanska invasionen och även Guomindangs (det borgerliga nationalistiska partiet, vars huvudfiende var kommunismen snarare än japanerna) brutalitet den kinesiska revolutionen att förflytta sig till landsbygden. Så de flesta åren av kamp och motstånd mot den japanska ockupationen och senare Guomindang skedde medan de gick från landsbygden och intog städerna. Det gav dem band till bönderna som ryssarna aldrig hade. I det stora hela var Mao [Zedong] och andra ledare nogga med hur de tog itu med landsbygden. De pressade inte på med några galenskaper.

Den politiska strukturen i både Ryssland och Kina var densamma: ett parti, politbyråns kontroll, en ledare. Denna modell togs över och infördes i olika delar av världen. Många kolonier i tredje världen som strävade efter frihet från imperialistmakterna antog en politisk struktur och modell som de trodde var progressiv eftersom dessa revolutioner var progressiva. De förknippade automatiskt de båda. Det fanns även problem med den ekonomiska modellen. Det finns ingen tvekan om att ekonomierna skulle ha gynnats om det hade funnits en mellanhand mellan maktstrukturerna och ekonomins behov. Ja, det är sant att en viss kritik kunde göras mot sovjeterna, och diskussioner kunde äga rum. Men det var inte fallet överallt.

Så denna politiska struktur var katastrofal både för Östeuropa och Sovjetunionen. Eftersom de kom från olika traditioner. Det som hände i dessa länder var att den sovjetiska modellen infördes strikt, men att det efter [Josef] Stalins död lättade lite och förtrycket minskade. Jag skulle vilja kalla dessa länder i Östeuropa för sociala diktaturer och en auktoritär politisk modell.

Men det folk saknar i dessa länder idag är omfattande reformer av strukturerna och en samhälls-omvandling genom att avskaffa kapitalet, statlig stöd till sjukvård, utbildning, etc. Det är där nostalgin finns. Folk tycker att det kanske var dåligt förr i tiden, men de kunde i alla fall betala hyran och de hade subventionerade elräkningar, etc. Jag var i Tjeckien för flera år sedan. En ung student som doktorerade sa att hennes professor nekade henne doktorsexamen eftersom hon inte hade citerat Henry Kissinger. Så ibland förändras allianserna medan tankesättet förblir detsamma. Det är därför många tror att socialismen har misslyckats för gott. Men mitt svar är att socialismen misslyckades en gång, till skillnad från kapitalismen [som har misslyckats] många gånger.

Det finns ingen ritning för socialismen. Om man tror att det finns en socialistisk planritning så kommer man att vara en utopist. Den ekonomiska politiken måste formas i samarbete med de å vars vägnar man ska förändra strukturerna. Och där lyckades aldrig de traditionella kommunisterna. Där ligger en stor del av problemet. Inte ens i Sovjetunionen fanns det några massmobiliseringar som krävde att det sovjetiska statssystemet skulle monteras ner. Tyvärr gjordes nedmonteringen av folk i toppen som inte var visionärer, som hade fått slut på idéer och inte visste vad de skulle göra.

Latinamerikanska erfarenheter

Du är en stark anhängare till de progressiva vänsterrörelserna i Latinamerika. Hur ser du på dagens latinamerikanska politik och folkrörelser?

Jag har skrivit utförligt om det på olika ställen, inklusive i boken *Pirates of the Caribbean: Axis of*

Hope [Västindiens pirater: hoppets axel]. Utvecklingen i Latinamerika är ojämn. Jag har aldrig kallat det 2000-talets socialism. Själv kallar jag det en vänstersocialdemokrati baserad på massrörelser. Ingen av dem kom någonsin nära att bryta med kapitalismen, och ville det heller inte. De sa att det inte är deras mål eftersom det är så väldigt svårt att klara av nuförtiden. De var valda regeringar som uppmuntrade vanligt folk att delta i det dagliga livet och genomföra en del strukturella förändringar på olika nivåer. Effekterna av att USA och Västeuropa gjorde Venezuela till måltavla var helt förödande. Venezuela var en sorts moder till all den utveckling som ägde rum. Det de aldrig uppnådde, även om de försökte, var någon sorts stabil ekonomisk bas för att gå vidare. Hittills har USA:s försök att störta den venezuelanska regimen misslyckats. USA och en del västeuropeiska länder lanserar och erkänner Juan Guaido som Venezuelas president. Bank of England konfiskerade Venezuelas guldreserv. Venezuelaner hindrades från att resa. Landet trakasseras hela tiden. Men de har ändå inte lyckats störta [president] Nicolas Maduro. Ett skäl till att de inte har lyckats störta Maduro är att han har ett visst masstöd. Det andra skälet är att USA trodde att de skulle kunna köpa armégeneralerna, men det lyckades de inte med. I själva verket framträdde en av generalerna och sa att de kände sig djupt förolämpade över att USA inte insåg att de är venezuelaner, och att de trodde att de bara kunde erbjuda dem pengar för att störta och byta ut våra regeringar. Så den speciella krisen fortsätter.

I Bolivia lyckades de störta Evo Morales, men inte så länge. De tvingades hålla val, och Morales' parti vann valen med en mycket bra kandidat. Morales återvände till landet från exilen under starka applåder. I Brasilien upplevde vi en framgångsrik konstitutionell kupp. Vi har sett ett försök att fullständigt eliminera [Luiz Inacio] Lula da Silva från den politiska scenen. Domstolen tvingades befria Lula. Det fanns inga bevis som de kunde gå med på. Det var ett försök att hindra honom från att ställa upp i valet mot [Jair] Bolsonaro. Det är grovt att kalla Bolsonaro för fascist, som många människor gör. Det finns delar hos honom som pekar i den riktningen. Frånsett hans yttersta högeruppfattningar är det verkliga problemet med honom att han är mentalt obalanserad. Så han yttrar galenskaper om allt möjligt under solen. Jämfört med honom var Donald Trump en förnufts röst. Alla opinionsundersökningar visar, att om det skulle hållas val nu så skulle Lula vinna lätt. Vi ser att situationen för närvarande är mycket hoppfull och unga ledare framträder i landet, som ledaren för landets hemlösa arbetare. Det har varit en mycket populär rörelse. När jag var i Brasilien senaste gången, besökte jag några läger i Sao Paulo som hade skapats för hemlösa arbetare och träffade deras ledare. Guilherme Boulos [ledare för de hemlösa arbetarna] är mycket populär. Lula har själv talat vid stora demonstrationer som Boulos har organiserat. Jag jämför ofta Brasilien med Indien. Även här ligger brasilianarna före. De frambringa nya ledare. Indiska socialister och vänsteranhängare bör följa utvecklingen i Brasilien noga, om inte annat vad gäller struktur och organisering.

Vad gäller de andra sydamerikanska länderna går det alltid upp och ner i Argentina. Chile höll nyligen en folkomröstning för att skriva om konstitutionen från diktaturen. Det är det första konkreta försöket att strukturellt utmana och förändra Augusto Pinochets diktators åtgärder. Det är massrörelser underifrån som satte tryck mot både konservativa och så kallade socialistiska partier för att agera i denna riktning. En seger i Chile är inte oviktig.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga att det vi idag bevittnar inte är en situation där Latinamerikas progressiva har besegrats. De har förlorat men de kommer tillbaka. Det är en ojämn och orolig

situation där det vore fel att avskrika dem helt. USA har inte lyckats återupprätta den makt och kontroll som de hade på 1950-, 1960- och 1970-talen.

Utmaningar för Kina

Du säger att "Kina är världens verkstad". Var placerar du Kina i dagens geopolitiska landskap?

Det är en miljarddollarfråga. Det handlar främst om hur Kina utvecklas, vad som händer i landet och hur Kina behandlas av USA och deras allierade. Trots och på grund av de fantastiska framgångarna för Kinas nationella kapitalism måste de se till att skapa en verklig social välfärdsstat där sjukvård och medicin, som brukade vara gratis, faktiskt måste förbättras. Det finns ekonomisk ojämlikhet vad gäller inkomster och den är enorm. Löne- och inkomstskillnaderna i Kina är nu högre än i USA. Det finns en enorm social ojämlikhet i Kina. Det måste stoppas och förändras nu, och om regeringen underlåter att göra något för folkets stora massor kommer det förr eller senare att bli sociala omvälvningar. Den kinesiska regeringen är mycket orolig för det. De borde vara rädda, ty Kina har en mycket lång historia av uppror som sträcker sig 2.000 år bakåt i tiden: 1900-talets uppror av bönder, arbetare och studenter är några moderna exempel på denna revolutionära stridbarhet. När folk upplever att något behöver förändras så marscherar de för det. Det hände också på Himmelska fridens torg 1989. Det är de exempel de måste titta på om de vill behålla makten.

Vad gäller USA:s försök att hindra och pressa tillbaka Kinas ekonomiska dominans i stora delar av världen, så leker de med elden. Det nya kärnavtalet som skrevs under av Storbritannien och Australien, Aukuspakten, är utformat för att få atomubåtar som ständigt bevakar Kina i Syd-kinesiska sjön och Stilla havet. Det är en provokation. Jag tror att det är en provokation för att tvinga Kina att lägga mer och mer pengar på sitt rustningsprogram. Det är målet med denna övning.

Det finns en intressant bok av forskaren Isabella M Weber som förklarar hur Kina klarade sig från chockterapi. Hon säger att det skedde för att den kinesiska staten behöll kontrollen över utvecklingen. Under ett skede var de mycket frestade att slå in på chockterapiens väg. De började till och med, men backade i tid. Och det var mycket viktigt för att förstå hur välståndet spreds och nya städer och en samhällelig infrastruktur uppstod.

USA:s andra möjlighet, som är farlig, idiotisk och destruktiv för alla, är att försöka utnyttja oroligheterna i Xinjiang för att försöka destabilisera Kina inifrån. Det är en sak att kritisera dem för en del av de misstag de har begått under hanteringen av sina egna etniska minoriteter i Tibet och Xinjiang. Det kan vi göra. Men om väst försöker provocera fram uppror i Xinjiang kommer Kina att svara. Jag har ingen aning hur de kommer att svara. Det som gör mig orolig är, som jag sa tidigare, att det finns tiotusentals uiguriska flyktingar i Turkiet. Många av dem har utbildats under verkliga krig, inklusive i Syrien, hur man ska strida, spränga saker, etc. Om planen är att skicka dem till Kina så kommer det inte alls att hjälpa folket i Xinjiang. Resultatet kommer att bli att kineserna kommer att bli ännu hårdare och tränga in folk från andra delar av landet i regionen. Det har de gjort förr. Det är vad de kan göra nu. Jag hoppas att de inte gör det. Jag upprepar det ständigt. De borde inte göra det.

På det ekonomiska området försöker väst pressa på längs olika fronter och handelsförbindelserna har påverkats av det. Det är en tid av förändrade relationer mellan västvärlden och Kina. Men de bör inte underskatta Kina på någon nivå.

Du har sagt ett en ”radikal socialdemokrati” för närvarande är det livskraftiga alternativet för progressiva. Varför ser du det som ett livskraftigt alternativ? Är det inte något annat än ”vänsterns politiska projekt”?

Jag säger det för att en del av massorna i stora delar av världen verkligen vill ha det. Det finns ingen stor revolutionär vänsterrörelse någonstans. Att CPI(M) kollapsade och att Indiska kommunistpartiet (marxist-leninisterna) är så isolerat i Indien återspeglar det. Så vilka alternativ finns det? Det är svårt att svara på den frågan. Enligt min uppfattning är det tidiga 2000-talets latinamerikanska modell det enda livskraftiga alternativet. Det är som en kombination av massrörelser som skapar politiska partier och sedan försöker komma till makten. Det är svårt att göra i ett så stort land som Indien.

Det har skett en stor förskjutning i den indiska politikens samsyn. Det har funnits massrörelser i Indien, men de förblev isolerade. Men Brasilien är i detta avseende annorlunda. Vad gäller Europa, som nu är i händerna på en stor högergång, så prövade det också tanken på en socialdemokratisk politik. Det finns massrörelser. Det var en enorm rörelse kring Jeremy Corbyn i Storbritannien. I USA fanns en liknande rörelse med Bernie Sanders. Men i slutändan hämtade sig huvudfrågan från alla dessa mobiliseringar. I Frankrike upphörde hela den revolutionära traditionen att existera. Det finns en del intellektuella personer och tankesmedjor där som producerar bra saker. Men på politisk nivå finns ingenting. Det finns tre större politiska grupperingar i Frankrike: den extrema mitten som leds av [president] Emmanuel Macron, extremhögern under ledning av Marine Le Pen, och den senaste karln är Eric Zemmour som ligger långt till höger om Marine Le Pen och är lika besatt av etnicitet och islamofobi. Även i Tyskland har det skett en svängning till höger. Så i dessa tider verkar till och med tankar på en vänstersocialdemokrati vara helt galna. Så jag tror att det är ett alternativ på medellång sikt. Jag ser inga revolutioner äga rum någonstans i världen. Lenin karakteriserade 1900-talet som en epok av krig och revolutioner. Jag tror att vi kan karakterisera 2000-talet som en period av hegemoniska krig och kontrarevolution. Det är vad detta sekel har blivit.

Palestinafrågan

1900-talets kolonialmaktens imperialistiska politik var den viktigaste källan till många av världens oändliga konflikter och brinnande frågor. Balfourdeklarationen från 1917 och Storbritanniens senare politik sådde fröna till konflikten mellan judar och araber om Palestina. Hur analyserar du Palestinafrågan mot denna bakgrund och hur ser framtiden ut?

Med Balfourdeklarationen försökte Storbritannien skapa ett judiskt hemland som skulle fungera som en marionettstat åt imperiet. Det var deras mål, och det är ingen hemlighet. Utan det brittiska imperiet skulle inte Israel i sin nuvarande form ha skapats. Efter Första världskriget skapade briter massor av stater i Mellanöstern. Före Första världskriget, då det ottomanska riket kontrollerade regionen, var det en förenad arabisk värld där städer som Damaskus, Jerusalem, Kairo etc. dominerade scenen. Britterna förvandlade denna värld till mindre stater så att den skulle vara lättare att kontrollera.

Det israeliska vågstycket stöddes av briter, och de krossade brutalt det två år (eller lite längre) motstånd som araber, huvudsakligen palestinier, gjorde mot det som hände med deras land. Detta

krossande av kampen och dödandet av många människor försvagade verkligen palestinierna. Det är en lång historia och med sin deklaration lyckades britererna skapa Israel. Det landet är fortfarande en makt som stöds av imperialisterna: Storbritannien längre tillbaka och idag främst USA. Israel har fått stöd från USA sedan 1949 och mer bestämt från och med 1967.

Staten Israel skiljer sig från andra koloniala stater i den meningen att judarna inte gjorde några allvarliga försök att återvända till de länder som de kom från. De drevs bort och misshandlades av civilisationen i väst under folk mordet på judar under Andra världskriget. Med hjälp av imperialistmakternas enträgna arbete gjorde de Israel till en sorts mycket ovanlig, unik stat där det inte fanns något sätt på vilket de kunde drivas bort igen. Istället för att komma överens med arabstaterna – Gamal Abdel Nasser [från Egypten] erbjöd faktiskt en överenskommelse – och se araberna som sina naturliga allierade och acceptera en palestinsk stat, inledde israelerna krig. Alla bevis finns i olika böcker om hur de försvarar, och organiserar brännande av byar, etnisk rensning, etc. Det är inte alls några ärofylla händelser i den judiska historien. Men faktum är att de lyckades upprätta en stat, och de lyckades återuppliva ett dött språk, hebreiska. Det var en kamp för sin identitet och de har lyckats med det. Det är häpnadsväckande att inget annat land har lyckats med det. Inget europeiskt land skulle kunna återupprätta latin som språk. Men israelerna gjorde det. Men det tragiska resultatet är det nederlag som palestinierna och de arabiska regeringar som stödde dem drabbades av.

Nu befinner vi oss i den mest desperata, fruktansvärda situation man kan tänka sig, där palestinier behandlas som lägre varelser, där till och med den israeliska fredsrörelsen har förkunnat att Israel är en apartheidstat, där Human Rights Watch, som ingalunda är en progressiv organisation, har sagt att det existerar en apartheidstat i Israel, som hela tiden stöds av Västeuropa och alltid av USA. Ibland ställs jag inför frågan, vill du att väst ska invadera Israel? Jag vill inte att väst ska invadera något land. Men jag tror att de ändå kan göra något mycket ändamålsenligt. Att få Israel att backa till 1967 års gränser ser idag ut som en utopisk tanke, men västmakterna skulle kunna sätta tryck [på dem] för att få dem att göra det. Det skulle gå att göra om västvärlden beslutar att införa sanktioner, kapa allt understöd till Israel. Men de kommer aldrig att göra det. Så nu hänger palestinierna i luften, med ett misslyckat ledarskap i PLO och Hamas, som till och med vägrar att enas för att försvara sitt folk. Vad gäller PLO, så agerar de sedan Osloprocessen i grund och botten å Israels vägnar. Jag har aldrig varit så pessimistisk som jag är idag.

Katastrofal delning

2022 är 75-års minnet av delningen av den indiska subkontinenten och skapandet av Indien och Pakistan. Vill du vara vänlig och dela dina minnen av delningen? Hur ser du på de senaste åren?

Jag har skrivit 4 böcker om detta ämne. Nu efter 75 år säger folk att det var rätt att göra delningen. Jag kan förstå vad folk säger. Men faktum är att om Indien hade förblivit enat under en federal struktur med självstyre för provinserna, vem vet om det inte hade varit bättre än den nuvarande situationen? Ty det skedde på ett visst sätt, vi har Indien och Pakistan idag. Om det hade hänt på ett annat sätt så kanske resultatet hade varit ett annat. Vi kan inte vrida tillbaka den historiska klockan. Men jag är övertygad om att delningen på många sätt var en katastrof. Muslimska förbundet och Indiska nationalkongressen, de två partier som skapade dessa stater, var tekniskt och konstitutionellt sekulära partier. Ja, vi kan ha långa diskussioner om hur djupt denna sekularism gick. Vad gäller

bildandet av Pakistan, skulle jag säga att Muslimska förbundets ledare, som huvudsakligen var flyktingar från Uttar Pradesh, de intellektuella från Lucknows medel- och överklass som bildade Muslimska förbundet var sekulära.

De flesta stora muslimska religiösa partierna var mot att bilda Pakistan. Seminariet i Deoband i Indien, Jamaat-e-Islami, etc., var mot Pakistan på grundval av att islam antingen var universell eller inte någonting. Senare, när Pakistan bildades, flyttade de sina högkvarter till Pakistan och blev väktare av ortodoxin. När de på 1950-talet försökte ställa till bråk behandlades de mycket hårt av dåtidens regering. Det centrala är att Pakistan på 1950-, 1960- och till och med 1970-talet var ganska sekulärt. De religiösa partierna hade låg representation i parlamentet. Det som gjorde dessa grupper starka var det krig USA inledde i Afghanistan med hjälp av den pakistanska militären och ISI [Inter-Services Intelligence – underrättelsetjänsten]. Många av dessa trupper skapades uppifrån, och är nu utom kontroll. Dessa grupper har nu sina egna planer.

Efter segern i Afghanistan, då de kastade ut ryssarna och bildade den första talibanregeringen, antog de att det skulle bli lätt, och de trodde i sin fantasi att de hade vunnit kriget. Men de glömde helt bort USA:s roll, amerikanska pengar, amerikanska vapen och de så kallade råden från västvärldens underrättelsetjänster. Då försökte de bygga upp en enorm jihadistisk strömning i Jammu och Kashmir, en strömning som var helt främmande för kashmirernas religiösa och kulturella traditioner. Samma process ägde rum i själva Pakistan.

I Indien har Kongresspartiet fullständigt kollapsat. Att det har förlitat sig på en dynasti är i sig själv tecken på politisk bankrutt. Den politiska kulturen att det bara går att vinna med hjälp av dynastiers styre är vanlig i Sydasien. Partier som BJP [Bharatiya Janata Party], och ännu viktigare RSS [Rashtriya Swayamsewak Sangh], som har existerat länge, har blivit mäktiga i denna miljö. RSS' uppfattning om den brittiska imperialismen är tvetydig. De skäms lite över denna historia, men inte så mycket. Hursomhelst bildade de ett parti, lekte politik inom borgerliga ramar och gick med i en koalition mot Kongresspartiet. Redan vid den tiden sa många av oss till vänsterpartierna, att man inte borde vara med i den koalitionen. Det är ingen normal politisk grupp. Dess mål är väldigt klara. Men de lyssnade inte på oss.

Med tanke på världssituationen och globaliseringen och även uppkomsten av en etnisk och religiös nationalism var det dömt att förr eller senare hända i Indien. De här personerna gjorde det snabbare än många trodde. När de gjorde det så skapade de en ny samsyn. Det är en fullständig brytning med Gandhis samsyn: skapandet av en ny religiös samsyn där hinduismens makt inte kan ifrågasättas eller utmanas av någon annan religion. Om det utmanas av någon så utmanas det inom kastsystemet. Denna nya samsyn, kampen för Hindutva, rentvättandet av det förflutna, Babri Masjid-kampanjerna var samtliga ytterst skickliga kampanjer som var utformade att upprätta en ny sorts hegemoni, och det lyckades de med. Narendra Modi är fortfarande en populär politiker. Det går inte att komma ifrån detta faktum.

Motståndet har varit episodiskt, till största delen i söder som inte fullständigt har fallit för BJP. Oavsett bristerna hos Mamata Banerjees styre i Västbengalen, och jag vet att det finns många, så kämpade hon i alla fall mot BJP. Jag tror inte att någon kan förneka det. Att CPI(M) under det senaste valet angrep henne istället för BJP är groteskt. Många av dess tidigare väljare röstade faktiskt på BJP i det senaste valet. Jag tror att miljonmassorna kommer att avgöra vad som händer till sist. Jag kan inte se att det finns något stort hegemoniskt parti som skulle kunna besegra Modi i

ett val. På lokal och regional nivå säger Kongresspartiet i de avgörande frågorna samma [sak] som BJP. Det är det demokratiska systemets logik på 2000-talet. Partierna kommer allt närmare varandra. Jag betraktar det här blocket som den extrema mitten. Det händer inte bara i Europa och USA utan även i andra delar av världen. Indien är verkligen ett bra exempel på det. Så bokslutet är ganska katastrofalt för dessa två länder.

I den här intervjun är inte min målsättning att muntra upp folk utan bara säga att vi måste förstå omfattningen på de nederlag vi har drabbats av. Om man inte accepterar nederlagen så kan man aldrig gå framåt. Att på något sätt avfärda dessa nederlag genom att säga att vi bygger rörelser hjälper inte. Om inte rörelserna är knutna till några politiska partier, politiska organisationer som utmanar de existerande partiernas makt på varje nivå, så är det att dra sig undan politiken. Det är så politik bedrivs, oavsett om man gillar det eller ej

Vilka är de omedelbara frågor som måste lösas för en bättre framtid? Var finns dina förhoppningar?

Det finns ett antal viktiga frågor. En är att ge världen ett sjukvårdssystem som inte baseras på mediciner från läkemedelsjättarna, utan ett sjukvårdssystem där statligt ägda läkemedelsfabriker tillverkar generiska mediciner i stor skala i världens alla länder. Det är vad WHO borde koncentrera sig på. Men det verkar mer eller mindre ha köpts av Bill Gates. Svårt att säga vart det kommer att gå. Det borde vara en viktig inriktning.

Den andra är förstås klimatförändringarna. Många andra personer som är kunnigare än vad jag är och mer vetenskapliga om detta, som Naomi Klein, har talat om det sedan länge. Klimatförändringarna har skyndats på av kapitalismens teknologiska framsteg under det senaste seklet, och det har skapat en katastrofal situation. Hur ska den lösas? Här har Naomi Klein helt rätt när hon säger att det handlar om global planering. Inget enskilt land kan göra det ensamt. Det krävs en världsplan. Men det är inte lätt att tala om planering i dagens värld där folk är bedårade av kapitalismen. Det går bara att göra på statlig nivå. Utan det kommer det bara att vara en kosmetisk åtgärd. Konstnärer och ingenjörer varnade redan för flera decennier sedan för många av de här utmaningarna. Jag tror att tanken på elektriska bilar diskuterades av en japansk kille för 75-80 år sedan, då han sa att det borde vara framtiden.

När bilindustrin blev den helt dominerande industrin i världen så ignorerades järnvägssystemet, som ekologiskt är mycket bättre. Järnvägarna raderades ut, förbättrades inte och underskattades tills dess japanerna, kineserna och fransmännen försökte ändra på det. Dessa åtgärder går att vidta nu. Men i större skala, för att minska koldioxidavtrycket måste saker höras i global skala. Vi behöver en global plan. Man bör också nämna bristen på jämlikhet, speciellt jämlikhet mellan könen, i stora delar av världen. Patriarkatets diktatur måste rivas ner fullständigt. Detta är några av de viktigaste frågorna vi står inför idag.